

«БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА СУЧАСНІ РІШЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО І ПОВОЄННОГО ЧАСУ»

***НАУКОВІ СТАТТІ, ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ТА ІНШІ МАТЕРІАЛИ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ***

07 березня 2025 року

Тернопіль 2025

УДК 08: 37.014
Б 39

Б 39 Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу : збірник наукових статей, тез доповідей та інших матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 07 березня 2025 р. / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук, М. І. Чорна. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2025. 566 с.

У збірнику публікуються наукові статті, тези доповідей та інші матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 07 березня 2025 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол № 1 від 07.03.2025 р.)*

УДК 08: 37.014

©Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2025

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

НАУКОВИЙ, МЕТОДИЧНИЙ, ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗБІРНИК

**НАУКОВІ СТАТТІ, ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ТА ІНШІ МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

***БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ:
НОВІ ВИКЛИКИ ТА СУЧАСНІ РІШЕННЯ
В УМОВАХ ВОЄННОГО І ПОВОЄННОГО ЧАСУ***

07 березня 2025 р.

З М І С Т

СЕКЦІЯ 1. ОСВІТА СЬОГОДНІ – ВІД БЕЗПЕКИ ДО ЯКОСТІ: БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ – ВИКЛИКИ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

<i>Петровський О. М.</i> Інформаційні загрози гібридної війни та їх вплив на українську національну та громадянську ідентичність у ХХІ столітті.....	с. 13
<i>Беньковська Н. Б.</i> Вивчення англійської мови за професійним спрямуванням у вищих військових навчальних закладах як компонент безпеки.....	с. 25
<i>Брик Р. С.</i> Організація безпечного освітнього середовища в умовах сьогодення: концептуальні та нормативно-правові аспекти.....	с. 27
<i>Глінчук Ю. О.</i> До проблеми безпечного освітнього середовища.....	с. 32
<i>Голочинська І. О.</i> Дистанційне та змішане навчання німецької мови в умовах війни: забезпечення якості та безпеки освітнього процесу.....	с. 36
<i>Дерев'янка С. П.</i> Онлайн-курси підвищення обізнаності щодо безпеки освітнього середовища	с. 42
<i>Дудка У. Т.</i> Безпека та виклики української системи освіти	с. 45
<i>Зінченко Д. А.</i> Роль служби освітньої безпеки Національної поліції України у формуванні безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану.....	с. 47
<i>Іванишин Н. Л.</i> Іншомовна підготовка у європейських закладах освіти у сфері безпеки життєдіяльності: порівняльний аспект.....	с. 52
<i>Кавецький В. Є.</i> Організація безбар'єрного інклюзивного середовища в ЗЗСО.....	с. 56
<i>Ковальчук Б. І., Дудка У. Т.</i> Освітній простір в умовах війни	с. 61
<i>Козир М. В.</i> Цифрові інструменти для консультування в освіті дорослих: безпека та якість в умовах війни.....	с. 64
<i>Козій О. Б.</i> Основні принципи викладання дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» на немовних факультетах.....	с. 71

Дотримання цих стандартів сприятиме ефективній інтеграції учнів з ООП в інклюзивне середовище ЗЗСО. Загалом необхідно об'єднання зусиль усіх зацікавлених сторін задля створення комфортних умов для здобуття освіти дітей з ООП, що стане хорошим підґрунтям для їхньої подальшої успішної особистісної і професійної самореалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Балла Л. В. Особливості організації інклюзивного освітнього середовища ЗДО. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: «Педагогічні науки» 2021. №3. С. 110–115.
2. Вайнола, Р. Безбар'єрне середовище закладу освіти як умова інтеграції дітей з інвалідністю. URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/pislya_dyplom_osvina/1_2018/%D0%9F%D0%9E__1_2018_%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%B0.pdf (дата звернення: 17.02.2025 р.).
3. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. *Путівник для педагогів*. Київ: АТОПОЛ, 2010. 96 с.
4. Савінова, Н. В., Чуйко О. А. Основні етапи розбудови безбар'єрного освітнього середовища в Україні. *Інноваційна педагогіка*. 2024. № 70, т. 1. С. 63-67.
5. Універсальний безбар'єрний дизайн. *Аудит доступності*. Львів: РЦНЖ, 2003. 24 с.

УДК 37.014.53

Ковальчук Богдан Ігорович,
аспірант кафедри машинознавства і
транспорту Тернопільського
національного педагогічного університету
ім. Володимира Гнатюка, м. Тернопіль;
Дудка Уляна Теодозіївна,
кандидат педагогічних наук, викладач
спеціальних економічних дисциплін ВСП
«Бережанський фаховий коледж НУБіП
України», м. Бережани

ОСВІТНІЙ ПРОСТІР В УМОВАХ ВІЙНИ

Безпечне освітнє середовище є фундаментальною умовою для здійснення якісного навчання. Однак в умовах збройного конфлікту традиційні підходи до організації освітнього процесу вимагають системних змін та інноваційних рішень.

В умовах збройного конфлікту першочерговим викликом стає забезпечення фізичної безпеки учнів, студентів та педагогів. Освітні заклади можуть ставати цілями для нападів або опинятися в зоні бойових дій, що перетворює їх з простору розвитку на джерело загрози. За даними ЮНІСЕФ, під час збройних конфліктів у світі щороку пошкоджуються або руйнуються тисячі закладів освіти, що позбавляє мільйони дітей доступу до освіти [2].

Проблема фізичної безпеки включає ризик обстрілів та бомбардувань освітніх закладів, необхідність обладнання укриттів та евакуаційних шляхів, загрозу мінування територій закладів освіти та ризики пов'язані із переміщенням до місць навчання.

Олена Пометун, професор, доктор педагогічних наук, підкреслює, що фізична безпека – це не просто технічне питання захисту приміщень, це комплексна система, що включає регулярні навчання, психологічну готовність та чіткі алгоритми дій для всіх учасників освітнього процесу [4].

Війна неминує призводить до дезорганізації освітнього процесу через вимушене переміщення значної частини здобувачів освіти та викладачів, пошкодження або знищення освітньої інфраструктури, нестабільне електропостачання та доступ до інтернету та необхідність постійної адаптації до мінливих безпекових умов.

За оцінками ЮНЕСКО, в регіонах, охоплених конфліктами, діти втрачають у середньому від 3 до 5 років навчання, що має довгострокові наслідки для їхнього розвитку та майбутніх перспектив [1].

Одним із найсерйозніших викликів є психологічний вплив війни на всіх учасників освітнього процесу. Це посттравматичний стресовий розлад, підвищений рівень тривожності та депресії, складнощі з концентрацією уваги та засвоєнням матеріалу, емоційне виснаження педагогів.

Дослідження, проведені Світовим банком, показують, що до 70% дітей у зонах конфлікту демонструють ознаки психологічного стресу, що безпосередньо впливає на їхню здатність навчатися [5].

Наталія Пов'якель, доктор психологічних наук, зауважує, що психологічна травма війни впливає на когнітивні функції, емоційний стан та соціальну взаємодію. Особливо складною є ситуація для дітей, оскільки травматичний досвід накладається на процеси розвитку, що може призвести до довготривалих негативних наслідків. Тому психологічний супровід має бути інтегрований в освітній процес на всіх рівнях [3].

В умовах переходу до дистанційного навчання загострюються проблеми цифрової нерівності, а саме нерівний доступ до технічних засобів, відсутність стабільного підключення до інтернету, недостатній рівень цифрових компетентностей та обмежені можливості для практичної та лабораторної роботи.

Забезпечення безпечного освітнього середовища в умовах війни вимагає системного підходу, що охоплює як фізичні аспекти безпеки, так і психологічне благополуччя всіх учасників освітнього процесу. Ключовими компонентами такого підходу є:

1. Пріоритетність фізичної безпеки здобувачів освіти та педагогів через створення захищених освітніх просторів та розробку чітких протоколів дій у надзвичайних ситуаціях.

2. Впровадження гнучких моделей навчання, що забезпечують безперервність освітнього процесу навіть в умовах постійних змін безпекової ситуації.

3. Інтеграція програм психосоціальної підтримки в освітній процес для мінімізації негативних наслідків воєнної травми.

4. Подолання технологічних обмежень через впровадження інноваційних рішень, що забезпечують доступ до освіти навіть при нестабільному інтернет-з'єднанні.

5. Адаптація змісту освіти для формування компетентностей, актуальних в умовах кризи.

Досвід країн, що пережили збройні конфлікти, показує, що освіта може стати не лише жертвою війни, але й інструментом розбудови миру та відновлення. Ефективна система освіти в умовах війни має бути орієнтована не лише на підтримку академічного прогресу, але й на забезпечення психосоціального благополуччя, розвиток стійкості та формування навичок, необхідних для відбудови країни.

Подальші дослідження в цій сфері доцільно спрямувати на розробку методології оцінки ефективності різних моделей забезпечення безпечного освітнього середовища в умовах конфлікту та створення стандартизованих підходів, які можуть бути адаптовані до різних контекстів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Глобальна доповідь з моніторингу освіти: освіта в умовах кризи. Париж: ЮНЕСКО. 2022. URL: <https://www.unesco.org>
2. Освіта під загрозою: вплив збройних конфліктів на освіту дітей. Нью-Йорк: ЮНІСЕФ. 2023. URL: <https://www.unicef.org>
3. Пов'якель, Н. Психологічні наслідки воєнних дій для учасників освітнього процесу. *Психологічний часопис*, 2023. 9(1), 25-37.
4. Пометун, О. Забезпечення фізичної безпеки в освітніх закладах: комплексний підхід. *Український педагогічний журнал*, 2023. 1, 38-46.
5. Психосоціальний вплив конфліктів на дітей та молодь: аналіз та рекомендації. Вашингтон: Світовий банк. 2021. URL: <https://www.worldbank.org>

УДК 378.147:004.9:355.4

Козир Маргарита Валентинівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітології та психолого-
педагогічних наук Факультету
педагогічної освіти Київського
столичного університету імені Бориса
Грінченка, м. Київ

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ КОНСУЛЬТУВАННЯ В ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ: БЕЗПЕКА ТА ЯКІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ

Актуальність теми. У сучасному світі, де інформаційні технології проникають у всі сфери життя, освіта дорослих стає важливим елементом розвитку особистості та суспільства в цілому. В умовах швидких змін на ринку